

ПРАВОСЛАВЉЕ И САВРЕМЕНИ ИЗАЗОВИ КОД НАС

Сви проблеми који притискају и муче српски народ у целини, истовремено су и проблеми Српске Православне Цркве. А то су, пре свега, последице вишедеценијске владавине комунизма на овим просторима и посебно ових задњих година ратовања и страдања на свим просторима на којима живи, посебно на Косову и Метохији. Те последице су видљиве на свим сегментима народног живота: биолошком (рапидно се топимо, нестајемо), економском (свенародна беда и сиромаштво, уништење економске базе), душевном (психичка ослабљеност и неуротичност) и духовном (практични атеизам и богооуђеност), пројављеном као **индиферентизам, екуменизам и глобализам**.

Што се пак тиче чисто црквених проблема у ужем смислу речи, сматрамо да је то жеља и настојање већине црквених служитеља (од највише до најниже јерархије) да се по свим питањима живота прати светски тренд, губећи често из вида канонске принципе и правила која су Свети Оци установили и која у цркви важе као мерило живота и понашања кроз векове. Отуда често пута разлике, па и размимоилажења у ставовима, мишљењу и понашању међу појединим великодостојницима СПЦ, па и шире – међу представницима Православља у целини, што се онда негативно одражава на живот верника и њихов однос како према Цркви, тако и према своме личном спасењу.

Иако изгледа да се данашња наша тема, бар према наслову, односи искључиво на проблеме у нашој помесној СПЦ, није могуће проблематику Православља и савремених изазова не посматрати у ширем, свеправославном светлу. Јер све православне помесне Цркве сачињавају једну Православну Цркву, која је Једна, Света, Саборна (=Католичанска) и Апостолска Црква Символа Вере. Православље утврђује ову увереност на основу непрекидног, континуираног постојања те саме вере и живота по вери кроз векове што и представља Православно Предање. Ово Предање не треба схватити као један статички чинилац или просто као једну историјску датост, него као динамичан факт, као једно непрекидно живо и животворно присуство Светога Духа у животу Цркве.

Питање Предања увек је било, а поготову данас, јесте питање живота и смрти, вечног живота или вечне смрти, за сваког члана Цркве Божије Православне. То питање о Предању имало је одувек за Цркву огроман значај зато што се и апостолат Цркве у Свету, а тиме и само њено постојање, налази у непосредној зависности од њеног односа према Предању. Оно је и данас, несумњиво, важније од сваког другог питања, данас када смо вољно или невољно запали у разна беспућа савремених питања и изазова, од којих да

поменемо само нека која данас прете да разоре и изопаче све елементе Вере Православне креирајући живот савременог човека на другим вредностима који су потпуно туђи духу Православног Предања.

На све те савремене ИЗАЗОВЕ: Индиферентизам, Екуменизам и Глобализам, као и разне друге јалове дијалоге и друштвене болести савремене нам епохе, савршено би се могле применити речи светог Василија Великог, да су се у њој „све границе Отаца помериле; сви темељи и тврђаве догмата пољуљале“.

Управо о тим „изазовима“ који данас стоје пред Православном Црквом у целини, а посебно овде код нас, и треба да говоримо вечерас и овде. Шта значи, пак, сама реч „изазов“? Оно што за појединца, за сваког верника, сваког човека представља искушење, то на ширем плану, када је у питању народ или Црква – јесте изазов. Искушење је, најкраће речено, скуп околности у којима човек, појединац може, по слабости својој, да падне у неки грех. Зато се и молимо свакодневно Оцу своме Небеском „и не уведи нас у искушење“, јер смо свесни својих слабости да, можда, у моменту искушења не бисмо одолели греху. Исто тако, као заједница, као народ, као Црква, знамо и осећамо да је савременим изазовима, уколико се у њих упустимо, тешко одолети и своју Веру Православну очувати чистом и неупрљаном. Дакле, изазов би био свако искушење које угрожава Православље на ширем (свеопштем) плану.

Такви изазови данас за наш народ (а и шире за све народе) су углавном три, из којих сви остали извиру. То су:

- **Индиферентизам,**
- **Екуменизам,**
- **Глобализам.**

Погледајмо сваки од њих понаособ.

ИНДИФЕРЕНТИЗАМ, у суштини изражава и показује недостатак воље за разликовање појмова у основним вредностима вере и морала. Супротно овом стању је – фанатизам, као пренаглашавање вредности једног елемента (неке небите ствари) на рачун целине.

Индиферентизам као недостатак интересовања за наше лино спасење осуђује сам Господ на више места у своме Еванђељу (види: Мт. 13, 24-30; 22, 1-17), као рецимо у својим речима: „Марта, Марта, бринеш се и трудиш за много, а само је једно потребно“ (Лк. 19, 41-42). Такође, апостол народа свети Павле пише у посланици Јеврејима: „Како ћемо побећи не маривши за толико спасење“ (Јевр. 2, 3). Још више су карактеристичне речи пророка Илије за индиферентност људи према вери: „Докле ћете храматити на обе

ноге? Ако је Господ Бог, идите за Њим, ако је Ваал, идите за њим“ (III Цар. 18, 21). Или, како опомињуће говори св. Јован Богослов: „О, да си студен или врућ! Тако будући млак, и ниси ни студен ни врућ, избљуваћу те из уста својих“ (Откр. 3, 15-16).

Отуда произилази да је индиферентност велико зло са сваке стране. Ово зло овладава када се пројављује у пределима вере и морала, особито у вишим круговима или у већини народа. Управо то зло индиферентизма ухватило је дубоког корена у животу нашег народа нарочито у прошлом, 20 веку. Узроци су, нема сумње многи, али нам се чини да је то у највећој мери последица вишедеценијског утицаја комунизма, атеизма и материјализма. Та болест се пројављује у свим сферама народног живота када је у питању однос према вери и Цркви Православној. Набројаћемо само неке сегменте индиферентизма: однос према посту (грех не улази на уста), посећивању богослужења (црквеност), одсуство појма о греху, и посебно небрига о своме спасењу. Вера се код многих своди на: „Има нешто“, али то као да се њега не тиче. Није му стало да сазна шта је то „нешто“. Једноставно живимо као и они који не верују у Бога. Брига за материјално, пролазно окупира цело наше биће. У загробни живот се углавном не верује. Често се чује у нашем народу: „Дај ти мени да једем и пијем док сам жив, а кад умрем, баци ме где хоћеш“.

Када је пак морал у питању, познато је да индиферентизам као болест захвата најпре највише слојеве друштва (грађанске средине), па се онда попут епидемије и помодарства преноси у широке народне масе. Село је до скоро било имуно на утицај градске средине, али са појавом мас-медија, а нарочито под утицајем комунистичке идеологије и обезбожене просвете у школама, изгубило је ту отпорност, те се по злу и неморалу мало где разликује од града. Обесхрабрујућа је појава да има људи који, живећи у средини једне људске заједнице која се непрекидно креће (тече), остају хладни као камен и инертни као парче дрвета у води, ношено таласима тамо и овамо, тј. све се креће око њих, а они остају инертни.

Ако се индиферентизам у питањима вере може окарактерисати као једно од највећих зала, онда се слично томе може окарактерисати и његова супротност – фанатизам, који је исто тако погубан када је вера и спасење у питању. Отуда, православац је дужан да изграђује у себи средњи, царски пут, здраву црквену свест, ослобађајући се истовремено како мржње према некоме, тако и предубеђења према нечему. Зато је свети Максим Исповедник у праву када каже да је „врлина средина између две крајности“.

Други, не мање пагубан изазов који стоји данас пред Црквом Православном, и пред сваком православном душом, јесте

ЕКУМЕНИЗАМ као природно чедо индиферентизма. Индиферентизам је у многама код православних људи ослабио ревност за питања вере и спасења, за традиционалне вредности, за узвишене идеале. На тако припремљеној подлози лако је пустила корен друга бољка на телу Православља звана Екуменизам који настоји да избрише и уклони разлике између светлости и таме, између Христа и Велијара, између Православне Вере и разних јеретичких учења, између Цркве Православне и постојећих хришћанских деноминација које су по суштини јереси, али се по инерцији називају црквама, и тд.

Отуда, Екуменизам као појам који означава покрет за међусобно приближавање и коначно уједињење разних хришћанских цркава, није православни појам. Јер Православље исповеда и проповеда веру у Једну, Свету, Саборну и Апостолску Цркву, и као такво не познаје и не признаје постојање више хришћанских цркава, иако се и код нас појам „црква“ по инерцији или навици користи за од Цркве отпале и издвојене хришћанске деноминације, као што су римокатолици, протестанти (разних фела), англиканци и др.

Тај покрет Екуменизма своје зачетке у савременом поимању има на почетцима 20 века, а родио се у протестантској средини. То је заиста био изазов и искушење и за саме Православне Цркве тога времена, које су кроз непосредне контакте и неопрезне изјаве појединих црквених великодостојника, постепено губиле осећај сопственог индетитета. У кокетирању са екуменистима предњачила је Цариградска Патријаршија, како тада тако и данас. Остале помесне Православне Цркве су је следиле. Временом се стигло до ССЦ, чији је „органски члан постала и Православна Црква“ кроз своје високе представнике. У жаргону се временом одељене јеретичке групе хришћана од православних почеле називати „сестринским црквама“, па се стигло до „теорије грана“, па до „два плућна крила“, међуцрквеног дијалога, заједничких молитава и тд.

Зло семе једном посејано, ухватило је корена и брзо се разрасло. Почетни екуменизам, сада већ познат као Светски савет цркава, постао је модерна хришћанска јерес, или како га назива свети отац Јустин Ћелијски, **свејерес**. Феномен екуменизма није данас нешто ново и непознато. О њему се деценијама доста пише и говори, те се с правом може рећи да се ради о једној веома сложеној појави. Екуменизам је, пре свега, еклисиолошка јерес, јер удара на сам корен православне вере – на Свету Цркву Православну, настојећи да је претвори у једну „екуменску“ организацију, лишену свих богочовечанских епитета Тела Христовог, припремјући тиме пут самом Антихристу.

Иако је екуменизам ухватио дубоког корена, иако су се многи „православни“

активно упрегли у његова кола и активно у њему учествују, ипак циљ који је екуменизам поставио себи - уједињење свих хришћана, још је и сувише далеко и не може се назрети на видику. У православним народима постоји јак отпор екуменском покрету, који се испољава на различите начине. Протагонисти екуменизма виде да ће тај процес упознавања и приближавања разних хришћанских група потрајати, а да је коначни циљ – њихово пуно уједињење, крајње неизвестан. Ко ће га дочекати? А њима се жури. Стога су недавно и кренули са новим пројектом, новим изазовом који се зове

ГЛОБАЛИЗАМ. Тачно по пророчким речима светог Јован Богослова: „Зло друго прође; ево зло треће иде брзо“ (Откр. 11, 14). Светски моћници и творци Новог светског поретка, увидевши да је пут екуменизма спор и дуг да би се избрисале разлике које вековима постоје како између различитих хришћанских деноминација, тако и између различитих религија (хришћанства, ислама, јудаизма, будизма...), те да је због тога циљ – стварање светске религије која би одговарала једној светској влади (као припреме за Антихриста), крајње неизвестан, пронашли су, према њиховом мишљењу, нешто ефикасније. Тај нови изум зове се управо глобализам.

Глобализам се не базира на прозелитизму (превођење верника, милом или силом, из једне религије у другу), што је био омиљени метод римокатолицизма кроз векове, нити на екуменизму (превиђање или заборављање разлика међу верама ради приближавања и уједињења). Глобализам, коме само име говори о његовој суштини, односи се на све, тежи да постане светска религија без Бога. Зато од својих „апостола“ очекује и захтева као први корак, не да се одрекну досадашње своје вере, нације и сл., него да их презру, исмеју, поплују. Сваки своје вредности и величине, своје националне хероје, традицију, светиње. Своје, а не туђе. Омаловажавање и плување по туђим вредностима ствара деобу, раздор и сукобе, а плување по својим – парадоксално, води приближавању и уједињењу. Јер то је управо оно што ће глобалисте из свих народа и религија приближити и ујединити. Неће више постојати ништа што их раздваја, што их разликује једне од других. Глобализам за почетак не захтева ни од кога да кида демонстративно са тим својим (досадашњим) вредностима и институцијама у којима појединци заузимају неке (често високе) положаје. Он не ствара своје институције, не зида посебне богомоље, јер би то опет водило у деобу и раздвајање, што је противно циљу самог глобализма.

Реч „глобализам“ означава не институцију, већ – идеологију коју велике западне државе покушавају да наметну целој свету. Присталице и промотери глобализма се препознају по томе што у јавном своме деловању афирмишу схватања и идеје карактеристичне за глобализам.

Ниједна до сада позната идеологија или религија није примењива и прихватљива за цео свет. Отуда и нејединство света. А управо оно, то јединство, је неопходно онима који маштају и желе да успоставе владавину над целим светом. Да би у томе успели, потребна им је светска религија која би надишла и заменила све до сада познате религије. Они су свесни да ни једну од постојећих религија није могуће наметнути свима. Отуда се и родила идеја да их све треба заменити нечим општим, глобалним, нечим што би ујединило свет. То управо и јесте глобализам. Глобализам не настоји да подржи и пропагира једну од постојећих религија и њене вредности, него да омаловажи, унизи, попљује и одбаци сваку религију. То је, пак, задатак који нико не може одрадiti деловањем споља, него само изнутра сваке од њих. Зато је циљ носиоца глобализма да у сваком народу, у свакој религији нађу „своје“ људе, своје присталице који ће тај посао одрадiti.

Без обзира из кога народа потицали, којој вери и религији до сада припадали, присталице глобализма имају задатак да релативизују, а затим и да сатанизују своју прошлост: своје претке, националне и верске вредности, величине, идеале. Своје, а не туђе. И ето их на домаку циља. Када се сви одрекну, релативизују и сатанизују своје вредности, своје величине, своје светиње које су их до сада разликовале и одвајале од осталих, биће међусобно уједињени. Више неће постојати ништа што их међусобно дели, нешто по чему се разликују од осталих.

Глобализам, дакле, представља некакву средњу вредност, подједнако удаљену од свих до сада постојећих, и стога подједнако неприхватљиву како за православне хришћане тако и за хришћанске јеретике, за муслимане, за будисте, па чак – и за атеисте. Оно што екуменизам није успео, то глобализму, као млађем брату, полази за руком. И као што у животу бива, да се млађи брат угледа на старијега, да га подражава и имитира, тако и овде. Чудно, али истинито, екуменисти су свуда, па и код нас, постали први и најватренији заговорници глобализма и његових идеја, које покушавају да засаде у наш народ.

Када је, пак, реч о моралном плану, по глобализму, све је допуштено. Не важе више никакве забране, греси, обзири. Само је забрањено сумњати и дирати у идеале самог глобализма. Отуда и ауторитети који су постављали те моралне принципе – више се не поштују, чак ни Свето Писмо, ни Господ Христос, а камо ли свети Апостоли, свети Оци... За глобалисте чак не важе ни обични грађански закони, Устави и све оно што нас одваја или чини другачијим од осталих. Све се то качи мачку на реп. Закони су добри само уколико и док служе глобализму. Зато међу глобалистима постоји изванредна и беспрекорна синхронизација и координација до које се стиже и која се негује у дијалогу водећих личности међусобно признатих

институција.

Сви договори, смернице, заповести, принципи глобализма су веома конспиративни. Они су невидљиви за обичне смртнике. Нема јавних ансамблеја, конференција, делегација као у екуменизму. Глобализам још увек нема ни своје институције преко којих би ширио и пропагирао свој утицај. Глобализам се користи постојећим државним или црквеним институцијама, кроз њих делује и намеће своје ставове. Присталице глобализма остају на својим високим положајима у својим институцијама, јер тако могу да буду најефикаснији у негирању традиционалних вредности цењених и поштованих од народа. У томе им помаже раније стечени ауторитет док су били прави представници тих институција.

За пропагирање нових идеја глобализма, његови носиоци и мисионари успели су да медије јавног информисања ставе под своју пуну контролу. Преко медија се најуспешније мења јавно мњење на одређеној територији или у одређеном кругу људи, чиме се, уствари, уноси збрка и подела у сваку заједницу националну или верску, јер се традиционалисти кроз медије приказују тендециозно као ретроградни, назадни, незнавени и конзервативни, док глобалисти, као напредни, стварају слику да је већина на њиховој страни.

Ради постизања свога коначног циља, глобалисти су у стању да се повремено, када то интереси захтевају, привремено повуку, застану у свом наступу, да учине неки компромис, да покажу флексибилност. То показује да та нова религија, будући да нема Бога, природно нема ни своје мученике, јер глобалисти просто не желе да умиру за своју веру. Уместо тога за њих је највиши идеал забава, разонода, игра, разбигра, чиме највише добијају на масовности, јер народу је од вајкада било стало до „хлеба и игара“. Поготову за народ који је кроз индиферентизам и екуменизам (као припремне фазе) удаљен од истинских вредности вере Православне чиме је изгубио моћ да разликује духове „да ли су од Бога“.

На крају, шта остаје нама православнима у овим временима и у овим условима? Остаје нам да, као верна чеда Цркве Православне, још више пригрлимо наше традиционалне вредности, да следимо наше славне и свете претке који нам оставише пример како треба живети у овоме свету да бисмо постали достојни грађани Царства Христовога у другоме свету. Пред нама је Свети ускршњи Пост, време које је Света Црква одредила да више живимо о небу него о хлебу, да више мислимо на Бога него на богаство, да више бринемо о потреби душе него тела. Да се држимо свете Вере Православне и да живимо по тој Вери, држећи и испуњавајући свете и спасоносне заповести Божије. Јер само кроз лично и живо интересовање за основне проблеме живота који муче сваког човека, особито младог, на које управо

Православље у свом изворном поимању, као вечно Еванђеље Христово, даје праве и спасоносне одговоре, моћи ћемо безбедно да прођемо између савремених „Сцила и Харибди“ и избегнемо све пагубне изазове нашег времена о којима смо до сада говорили.

+ Епископ АРТЕМИЈЕ